

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 204/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniam Okresného súdu Martin č. k. 1 PP 47/2021 z 21. októbra 2021 a Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tos 116/2021 z 11. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ústavný súd žiada, aby uvedené rozhodnutia všeobecných súdov zrušil a vrátil im vec sťažovateľa na nové konanie a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Zároveň žiada o ustanovenie právneho zástupcu pre účely jeho zastupovania v konaní pred ústavným súdom.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ adresoval Okresnému súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) návrh na podmieňané prepustenie na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 3 T 113/2014 zo 17. októbra 2014 a ktorým bol uznaný vinným zo spáchania trestných činov lúpeže podľa § 188

ods. 1 a ods. 2 písm. d) Trestného zákona a porušovania domovej slobody podľa § 194 ods.1 a ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona a odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody vo výmere osem rokov a osem mesiacov. Okresný súd uznesením č. k. 1 PP 47/2021 z 21. októbra 2021 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) návrh sťažovateľa podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona zamietol. O sťažnosti podanej proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením č. k. 1 Tos 116/2021 z 11. januára 2022 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“), ktorým ju ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti označil obe rozhodnutia všeobecných súdov za arbitrárne, keďže podľa jeho vyjadrenia konajúce súdy neprípustne poukázali v ich odôvodnení na to, že bol sťažovateľ v minulosti desaťkrát súdne trestaný. Takýto postup považuje za porušenie princípu prezumpcie nevinoty, keďže jeho minulé odsúdenia boli predchádzajúcim súdnym rozhodnutím zahladené, teda sa má naňho hľadieť, ako keby nebol odsúdený. Argumentuje, že v oboch namietaných rozhodnutiach okresného súdu a krajského súdu absentujú výstižné právne úvahy a vysvetlenia relevantných skutkových otázok. Namieta, že konajúce súdy vo svojich uzneseniach nešpecifikovali charakterové črty jeho osobnosti, ktoré ho v minulosti viedli k spáchaniu trestných činov a ktoré sa podľa mienky konajúcich súdov nepodarilo doterajším výkonom uloženého trestu odňatia slobody korigovať. Považuje tiež za nedostatok rozhodovania o jeho návrhu na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu tú skutočnosť, že na verejnom zasadnutí nebol vypočutý väzenský pedagóg, ktorý podľa sťažovateľa bol jediný objektívne spôsobilý vyhodnotiť jeho resocializačnú prognózu. V uvedenom postupe vidí porušenie svojich označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces rozhodnutiami všeobecných súdov, ktorými bol zamietnutý jeho návrh na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, kde predkladá tvrdenie o ich arbitrárnosti v dôsledku skutočnosti, že konajúce súdy pri svojom rozhodnutí zohľadnili v jeho neprospech okolnosť početných minulých odsúdení, na ktoré sa má podľa vyjadrenia sťažovateľa vzťahovať zahľadenie odsúdenia. Namieta tiež, že konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach riadne nevysvetlili nesplnenie zákonných podmienok na podmiennečné prepustenie v zmysle § 66 ods. 1 Trestného zákona.

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu:

5. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa prvostupňového rozhodnutia okresného súdu, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresného súdu v prvostupňovom rozhodovaní o návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu prostredníctvom sťažnosti, ktorú aj využil, pričom ochranu všetkým jeho označeným právam bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd, ktorému patrilo rozhodovanie o podanej sťažnosti. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti označenému rozhodnutiu okresného súdu. Preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením krajského súdu:

6. Ústavný súd pri posúdení druhostupňového rozhodnutia krajského súdu zdôrazňuje, že v danom prípade nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo alebo nemalo byť návrhu sťažovateľa vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd (v spojení s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia okresného súdu) s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnenom návrhu), ako aj s jednotlivými zistenými skutkovými okolnosťami týkajúcimi sa právnej veci sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

7. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia oboch rozhodnutí konajúcich súdov, ktoré boli podkladom na ich právny záver o zamietnutí návrhu sťažovateľa. Tieto v obsahu odôvodnenia v prvom rade poukázali na účelové konanie sťažovateľa, ktorý v minulosti podal opakovane po sebe niekoľko návrhov na podmienené prepustenie z výkonu trestu, avšak tieto ešte pred ich prejednaním vzal späť, s najväčšou pravdepodobnosťou v snahe ovplyvniť osobu zákonného sudcu, ktorému prípadne prejednanie sťažovateľovho návrhu. V rozhodnutiach bolo poukázané na to, že v hodnotení vypracovanom ústavom pre výkon trestu, kde sťažovateľ trest vykonáva, bolo síce konštatované plnenie stanovených cieľov programu zaobchádzania sťažovateľom, avšak bola stanovená nepriaznivá resocializačná prognóza sťažovateľa s vysokým rizikom recidívy. Ďalej konajúce súdy poukázali na skutočnosť, že obsah odpisu registra trestov svedčí o tom, že sťažovateľ bol dosiaľ desaťkrát súdne trestaný pre majetkovú trestnú činnosť a aj trestnú činnosť násilného charakteru. Konajúce súdy na základe uvedeného zhrnuli,

že u sťažovateľa, ktorý je recidivistom, nebol ešte naplnený výchovný cieľ ukladaných trestov, keď došlo dokonca ku gradácii závažnosti spáchanej trestnej činnosti (posledný spáchaný trestný čin bol zločinom lúpeže s kvalifikovanou skutkovou podstatou) a takisto hodnotenie príslušného ústavu na výkon trestu konštatovalo nepriaznivú resocializačnú prognózu s vysokým rizikom recidívy. Konajúce súdy tak uzavreli, že sťažovateľ všetky podmienky určené príslušnými zákonnými ustanoveniami nespĺňa.

8. Ústavný súd sa oboznámil aj s relevantnou právnou úpravou, ktorá bola konajúcimi súdmi v právnej veci sťažovateľa aplikovaná:

Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienene prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,

b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,

c) ak ide o osobu odsúdenú za zločin, ktorá nebola pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody; súd zároveň nariadi kontrolu technickými prostriedkami.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienечnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

9. Z právnej úpravy aplikovanej v právnej veci sťažovateľa (predovšetkým § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona) vyplýva, že predpokladom na podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je okrem uplynutia zákonom ustanovenej doby výkonu tohto trestu aj skutočnosť, že odsúdený počas výkonu trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti bude viesť riadny život. Konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach dospeli k záveru, že sťažovateľ druhú z uvedených podmienok nespĺnil, keď v tomto kontexte, vychádzajúc zo svojich skutkových zistení, konštatovali, že správanie sťažovateľa vo výkone trestu je síce kladné, avšak celková prognóza s prihliadnutím na ďalšie relevantné okolnosti negarantuje vedenie riadneho života sťažovateľom v prípade jeho prepustenia na slobodu. V tomto smere reflektovali konajúce súdy na bohatú trestnú minulosť sťažovateľa, ktorá vygradovala v poslednom prípade až k spáchaniu závažného násilného zločinu. Uvedené skutočnosti spolu so zohľadnením kvalifikovaného posudku ústavu pre výkon trestu viedli konajúce súdy k záveru, že resocializácia sťažovateľa síce prebieha, no nie je zavŕšená do takej miery, aby bolo možné od sťažovateľa očakávať, že po prepustení z výkonu trestu povedie riadny život.

10. Ústavný súd vo všeobecnej rovine konštatuje, že neexistuje ústavou zaručené právo na to, aby bolo vyhovené návrhu odsúdeného na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je totiž vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecnom súde, aby skúmal a posúdil, či sú zákonné podmienky na vyhovenie návrhu splnené, a svoje úvahy v danom smere riadne odôvodnil (II. ÚS 222/2019).

11. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia, bez toho, aby bolo potrebné tieto informácie ďalej analyzovať, keďže sú podľa názoru ústavného súdu samy osebe dostatočne výpovedné, čo sa týka zodpovedania otázky, či sťažovateľ preukázal, že ďalší výkon trestu už nie je v jeho prípade potrebný, ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu. Ústavný súd je toho názoru, že sa v ňom krajský súd v spojení s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia okresného súdu náležite vysporiadal s argumentáciou návrhu sťažovateľa na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a riadne vysvetlil dôvody na jeho zamietnutie. Prezentovanú argumentáciu, o ktorú opreli konajúce súdy svoje právne závery o nesplnení podmienok predpokladaných relevantnou právnou úpravou, hodnotí ústavný súd ako vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu a zároveň súladnú s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem. V kontexte námietok sťažovateľa, ktoré predostrel v podanej ústavnej sťažnosti, ústavný súd v stručnosti poznamenáva, že okolnosť nevypočutia tzv. väzenského pedagóga nie je okolnosťou, ktorá by sama osebe rozhodnutie konajúcich súdov diskvalifikovala, konajúce súdy totiž relevantnými podkladmi o resocializačnej prognóze sťažovateľa disponovali (hodnotenie príslušného ústavu na výkon trestu odňatia slobody) a tieto považovali na ustálenie skutkových záverov za dostatočne výpovedné, keďže išlo o podklady, na ktorých spracovaní sa nepochybne podieľali kvalifikované osoby s potrebným prehľadom a znalosťami. Aplikácia zásady voľného hodnotenia dôkazov orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi je nevyhnutným prostriedkom pre náležité zistenie skutkového stavu veci tak, aby sa v každom jednotlivom prípade vzali do úvahy osobitosti daného prípadu, a súčasne zabraňuje šablónovitému, mechanickému postupu pri hodnotení dôkazov. Zákon pritom nepriznáva žiadnemu dôkazu *a priori* osobitný význam a ani neupravuje, aký dôkaz a aké množstvo dôkazov treba vykonať na preukázanie určitej skutočnosti. Pokiaľ ide o zohľadnenie kriminálnej minulosti sťažovateľa (vrátane zahladených odsúdení) pre účely rozhodovania o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu, ústavný súd konštatuje, že išlo o celkom regulárny postup konajúcich súdov, ktoré štandardne využívajú v danom prípade odpis z registra trestov, ktorý na rozdiel od výpisu z registra trestov (určený na preukázanie bezúhonnosti v civilnom živote) obsahuje aj zahladené odsúdenia a podáva reálny, a teda objektívny obraz o osobe, ktorej resocializačnú prognózu je potrebné stanoviť.

12. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti námietok smerujúcich proti druhostupňovému rozhodnutiu krajského súdu ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

13. V závere sa ústavný súd vysporiadal aj so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. V tomto smere poukazuje na § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Zákon o ústavnom súde vyžaduje, aby boli všetky tri podmienky splnené kumulatívne. Keďže ústavný súd, tak ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, skonštatoval dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a pre jej zjavnú neopodstatnenosť, teda zjavnú bezúspešnosť, žiadosti sťažovateľa nevyhovet (bod 1 výroku).

14. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu